

is közel engedett impulzusok hajszálvékony hártáján tűnik át, a Vörös Hadsereg távolabbi, 1944-es romániai bevonulása és a Ceaușescu-diktatúra egymásba játszása, a múlt és a jelen mozaikszerű összeillesztése, egy élhetőbb jövőkép megrajzolása érdekében.

A kelet-közép-európai szocializmus feldolgozása érdekében, amely lassabban, de mélyebben ette az embert, munkája pedig tartósabb és eredményesebb volt, mint a náci diktatúráé.

Müller prózája az emlékezésről szól. Röntgenleletet ad a terror milyenségéről, tisztán és dokumentumszerűen, részletről részletre, nyomasztó világa mögött mégis ott dereng a fény: az emlékezés művésze. Megtanít egyensúlyozni a rettegés és az élet „lélegzethintáját”.

UDVARHELYI ERZSÉBET

(Fordította Nádori Lidia,
Cartaphilus Kiadó, Budapest, 2010,
336 oldal, 2900 Ft)

DEÁK LÁSZLÓ: *Fogadom ajándékod, idő* Válogatott versek

A *Fogadom ajándékod, idő* a nemrégiben tragikusan korán elhunyt József Attila-díjas költő válogatott verseit sorakoztatja fel, szemezgetve költészetének legjobb darabjai közül. Bár

Deák Lászlónak életében nyolc kötete jelent meg, az 1994-es *Az árvaság kora* címen válogatott verseket tartalmazott, így anyaga nyilván azonos a korábbi kötetekével. Ennek a könyvnek azonban különlegessége, hogy nem csupán mechanikus válogatás eredménye, hanem Zsille Gábor szerkesztésében az eredetileg más kötetekben közölt versek ciklusokba rendeződnek, ezáltal pedig új kontextusba is kerülnek, valamiképpen élővé téve e posztumusz kiadványt.

A kötet két nagyobb ciklusra tagolódik; az első tematikus egység a *Kezdetek* címet viseli. A versek nagyjából kronologikus sorrendben követik egymást, így példának okáért rögtön a kötet elején található a *Recipe ferrum* című különös vers, amely a költő 1979-es, *Magasles* című kötetének darabja. Ugyancsak fellelhető a könyvben az *Egy jazz-lemez gyűjtemény történetéhez* című hosszúvers a második, *A közös csapda* című kötetből. Megtalálható az *Élcsapat* című feledhetetlen nagyvers is, a harmadik, *A gyarló esély* című Deák-kötet talán legjobb darabja. A nemes egyszerűséggel *Irodalom* címet viselő, szintén feledhetetlen vers *A változatlan batalma* című 1988-as kötetből került átvételre.

A könyv közepe tájékán kezdődik a *Teljessége* című második ciklus, amely a költő érettebb, viszonylag kései verseiből válogat. A *Vérálló sebtapaszt* ciklus a 2003-as *Fojtatás* című kötet egyik legjobban sikerült darabja,

a *Szezon* című, e válogatásban is viszsza-közszönő illusztris vers a 2006-os *Emlékkönyv* kötetből lett átemelve, míg a kötet *Jelen volt* című emlékezetes záróverse immár *A felejtés anyagából*, Deák László életében megjelent utolsó könyvéből került kiválasztásra.

A két ciklusra tagolt versgyűjteményt Zsille Gábor szerkesztői utószava követi, aki nemcsak a szerkesztési folyamat nehézségeiről, de Deák Lászlóhoz fűződő személyes barátságáról, illetve a halála nyomán érzett gyászról is őszintén vall. Röviden taglalja a költő életpályáját is, rámutatva arra, hogy Deák utolsó kötetében előbb a felesége elvesztése miatti gyász, majd a súlyos betegség volt az, ami sok évnyi hallgatás után kiteljesítette a költő érett líráját.

Úgy vélem, a kötet lírai beszédmódjairól nehéz röviden szót ejteni, hiszen egy költői életpálya keresztmetszetét, lenyomatát kívánja nyújtani, egyúttal felmutatva azt a költői fejlődést is, amin Deák László költészete 1979-től 2009-ig keresztülment. *A Fogadom ajándékok, idő* olvasható egyfajta naplóként vagy lírai életrajzként is, melyben Deák a rá jellemző vallomások közvetlenségével beszél el költői és magánélete stációit, örömeit, bánatait, csalódásait. A könyvből kiviláglik a költő társzművészetek-

hez való vonzódása is, miként arra Zsille Gábor is utal szerkesztői utószavában; a borítón is Deák László egyik festményének részlete látható.

Az igényes, exkluzív kivitelben készült keménytáblás kötet 144 oldalban foglalja össze a szerző költői életművét, Zsille Gábor válogatása pedig a Deák László életében megjelent kötetek legjobb, legélettelibb, legmélyebben megszólaló verseit kísérelte meg egybegyűjteni – megítélésem szerint sikerrel. *A Kortárs költők kincstára* sorozat nyitó darab-

ja mindenképpen kivételes olvasási élményt kínál: nem csupán egy életmű keresztmetszetét nyújtja, de megemlékezés is egy nagy költőről. Deák László életrajzi személye ugyan halott, de szövegei egymás mellé rendezve, új kontextusba helyezve annál inkább életre kelnek, időnkénti látszólagos pesszimizmusuk ellenére is mindig kitarva az életigenlés mellett. Általuk a szerző is bizonyos értelemben új életre kel, s kívánhat-e többet az utókortól egy jelentékeny alkotó, mint hogy barátai, pályatársai emlékezete mellett műveiben is visszavonhatatlanul tovább éljen?

KÁNTÁS BALÁZS

(Szerkesztette Zsille Gábor, Ráció Kiadó, Budapest, 2010, 144 oldal, 2200 Ft)